

Johannes B. Brantschen

Boh je väčší než naše srdce

Príbeh strateného syna

Praktický ateista alebo skutočnosť živého Boha

Neschopnosť žasnúť

Prečo nemôže už toľko našich súčasníkov zakúšať Boha? Pretože nevytiahli tie správne antény. Majú antény, ktorými vedú výborne prijímať technické a matematické informácie. Vedú dnes výborne merať, vidieť, získavať, plánovať, stavať; vedú meniť svet a žiaľ ho i spustošiť – ale už nevedia *žasnúť*

Boh sa *nedá zmerať*.¹

Živý Boh nie je žiadne dievča pre všetko

Proti blesku potrebuje človek hromozvod, a nie posvätenú hromničku. ... Praktický realista chce byť strojcom svojho šťastia – len to sa mu zdá realistické a rozumné. Boh sa stal nezamestnaným a prebytočným.²

Boh je diskretný

Nemecký psychoanalytik Tilmann Moser uverejnil knihu *Božia otrava*. ... Kresťanský Boh je vraj zastrašovačom, pomstiteľom, kritikom a neúprosným bohom normovačom...

Žiaden produkt archaických strachov

Strach, zlé svedomie, pocit viny – to bol môj prvý kontakt s Bohom. Dnes už viem, že tento Boh mojej mladosti, ktorý bol tiež Bohom Tilmanna Mosera, nemá nič, ale vôbec nič spoločné s Otcom Ježiša Krista. Tento zastrašujúci Boh bol produktom ľudského strachu, výplodom fantázie neslobodných ľudí, ktorí na Boha preniesli svoje vlastné chorobné strachy a zábrany a svoje archaické fantázie, a tým ho prevrátili.³

¹ str. 14-15

² str. 17-18

³ str. 20-22

Láska sa nevnučuje

Prečo je Boh tak diskretný? „Boh je láska.“ (1Jn) Ozajstná láska je diskretná, ozajstná láska rešpektuje slobodu druhého, ozajstná láska ponecháva druhého v jeho odlišnosti.

Keď sa vám niekto javí sympatický, obyčajne mu nevpadnete hneď do domu, ale sa mu pokúsite dať najprv malými znameniami na vedomie, že ho máte radi. Takými znameniami sú napr. úsmev, zažmurkanie, pohľadnice s pozdravom, kytica kvetov. ... Tieto znamenia sú súčasne slovom i mlčaním, výzvou i čakaním: trpezlivou netrpezlivosťou.

Boh vložil do svojich znamení svetlo

Keď nás má Boh rád, musí nám takisto dať znamenia, urobiť sa zrozumiteľným. ... A Boh nám dal rôzne znamenia, chcel by som spomenúť len tri z nich – pre všetkých najnápadnejšie – krása prírody. Už ste si niekedy poriadne poobzerali snehovú vločku?

Naše vlastné srdce. Naše srdce je väčšie ako svet, lebo celý svet nemôže nikdy celkom utíšiť hlad a smäd nášho srdca. „Svet je o číslo menší,“ hovorí Kurt Tucholsky, „než, aby utíšil našu nekonečnú túžbu.

Tretie a najdôležitejšie znamenie, ktoré nám dal Boh, je Ježiš. – v Ježišovi a s Ježišom nám Boh dáva nahliadnúť do svojho srdca, zatiaľ čo za divmi prírody môžeme trochu vytušiť len Božie ruky.

Ale všetky tieto znamenia nie sú žiadnymi dôkazmi, ale len znameniami, to znamená, že môžu byť vykladané tak či onak, môžu byť taktiež prehliadnuté.

„Zvelebujem ťa, Otče, Pán neba i zeme, že si tieto veci skryl pred múdrymi a rozumnými a zjavil si ich maličkým,“ modlí sa Ježiš (Mt 11,25).⁴

Boh je moc i bezmoc lásky

Boh je bezmocný.

Podobenstvo o „stratenom synovi“ – Ježiš v ňom prináša posolstvo o bezmocnom otcovi.

Tým sme celkom v jadre témy: Bezmocnosť všemohúceho Otca.⁵

Podobenstvo o bezmocnom otcovi

Ak niekde existuje skutočne „liberálny“, „antiautoritatívny“ otec, potom v tomto podobenstve o stratenom synovi. ... Nedá svojho syna – aj keby mal k tomu moc – priviesť domov ani políciou, ani dobrými priateľmi, keď hrozí, že v meste zahynie. Ale tento otec trpí, pretože jeho láska nie je opätovaná.

Možno je medzi vami niekto, kto sa dokáže vžiť do bolesti tohto otca. Po celé roky ste pre svoje dieťa robili všetko, neľutovali ste práce, nešetrili ste láskou, časom, peniazmi, aby dieťa dobre vyrástlo, aby sa mohlo učiť, študovať – a teraz sa k vám dieťa obracia chrbtom, odsťahuje sa, zmizne: snáď medzi drogovými závislákmi, možno do nejakej sekty – a vy ste úplne

⁴ str. 23-25

⁵ str. 26

bezmocní. Skoro vám to zlomí srdce, pretože svoje dieťa milujete, ale keď dieťa samo nechce späť, nemôžete nič robiť. To je bezmoc lásky.

Pretože otec v podobenstve svojho syna miluje, je bezmocný. Tak neostáva otcovi nič iného, než odchádzajúceho syna, ktorý sa stráca v cudzine, doprevádzať srdcom plným vášnivej lásky – tak plným, že je už pre syna pripravené, keď sa po úplnom stroskotaní vracia opäť domov. Otec mu beží naproti, objíma ho, bozkáva, prerušuje dokonca syna, keď vyznáva svoju vinu – a veľkolepo oslavuje jeho návrat domov.

Láska trpí, pokiaľ nie je opätovaná

Otec riskuje, že kvôli svojej láske teraz stratí svojho staršieho syna.⁶

„Syn môj, ty si stále so mnou a všetko, čo ja mám, je tvoje.“ (Lk 15,31)

Otec je taktiež bezmocný voči svojmu staršiemu synovi, pokiaľ ten sám od seba nepochopí: Ja mám predsa skvelého otca, i mňa miluje celkom bez výhrad.

Ježiš nás prepúšťa na konci podobenstva s obrazom bezmocného otca, ktorý stojí vonku v tme a nemá nič len svoju lásku – a súčasne s obrazom staršieho syna, u ktorého je všetko ešte otvorené.⁷

Vedie našu lásku k dokonalosti

Boh je tak dlho bezmocný, dokiaľ neodpovieme zo slobodného srdca ne jeho lásku. Keď ale slobodne odpovieme Božej láske, ktorá nás predchádza – a to znamená, že keď na jednej strane prijmeme prikázanie lásky k bližnému, a súčasne na druhej strane si budeme navzájom oddaní v erotike, láske, partnerstve a priateľstve, potom môžeme počítat' s Bohom, potom nám príde jeho moc na pomoc, potom privedie našu započatú, ale stále zraniteľnú a ohrozenú lásku k dokonalosti.⁸

Boh chce byť milovaný v bližnom

Láska k bližnému, praktizovaná bez kompromisov, na tomto svete, aký teraz je, prináša utrpenie. Čo by som mal jednoducho odpustiť tomu gaunerovi, ktorý mi spôsobil nepravosť? Bez následkov? Nie som predsa hlupák!

Kto sa bez podvádzania spoľahne na jednoduchý príkaz lásky k bližnému, ten sa nevyhnutne dostane do núdze a utrpenia. Vo svete musí vedieť človek podvádzať, vedieť vyt' s vlkami, potom mu to niečo prinesie...

Zigmund Freud – prikázanie lásky k bližnému je nerozumné a neuskutočniteľné a prikázanie lásky k nepriateľom je absurdné.⁹

Bol Ježiš naivný, keď žiadal lásku k bližnému? V žiadnom prípade, ale Ježiš vedel, že jeho Otec má ešte iné ruky, než tie naše, a tak môže Ježiš volať ku všetkým, ktorí sa kvôli praktizovanej láske k bližnému dostali do biedy a utrpenia: „Blahoslavení prenasledovaní pre spravodlivosť, lebo ich je nebeské kráľovstvo. Blahoslavení lační a smädní po spravodlivosti, lebo oni budú nasýtení.“ (Mt 5,10.6)

⁶ str. 28-29

⁷ str. 30-31

⁸ str. 32

⁹ str. 33

Smrť uráža lásku

Najhlbším želaním každého človeka je: Keby som len mal človeka, ktorý by ma bral a mal rád takého, aký som, s mojimi obavami a pochybnosťami, s mojimi dobrými i menej dobrými stránkami.

mnohostranný a pestrý fenomén lásky – aspekt hraničný – Boh je moc lásky, má radosť z lásky, chce, aby sme vedeli snívať...¹⁰

Musíme robiť len jediné

Začať s láskou, to je naša úloha, dokončiť lásku, to je vec Božia, lebo Boh má radosť z lásky.¹¹

Boh – urazený Otec?

Neporozumenie, ku ktorému dochádza i dnes

„Slávnosť stratených“ – tak by sa malo nazývať Ježišovo podobenstvo, lebo „strateným“ nie je len mladší syn, ako sa obvykle domnievame, „strateným“ je tiež starší syn, a dokonca „strateným“ je v istom zmysle i otec.

Mladší syn: je stratený, pretože zle oceňuje svojho otca. Myslí si, že v blízkosti svojho otca sa nemôže stať slobodným a že sa sám nemôže realizovať. Neverí tomu, že jeho otec mu praje život a slobodu. Takto nám tým pripomína mladší syn mnoho kresťanov, ktorí sa ešte stále domnievajú, že ich Boh zväzuje príkazmi a zákazmi a nenechá ich voľne dýchať. A tak mladší syn odchádza, pretože si o otcovi vytvoril falošný obraz. Ale ďaleko od otca nenachádza slobodu, o ktorej sníva, ale holé „nič“.

Starší syn, ktorý zostáva doma, ten tzv. dobrý. I ten je stratený, pretože nepozná srdce svojho otca. Myslí si, že si lásku svojho otca musí zaslúžiť. Vôbec si nevie predstaviť, že ho otec miluje bezpodmienečne.

Ako sa prídeme na slávnosť stratených?

Keď mladší syn, stojí pred fyzickou a morálnou ničotou, vstúpi do seba. Jeho bezvýhodisková situácia – nič iného – je motívom jeho uvažovania.¹²

Vydáva sa na cestu domov – otec už na neho čaká, dokonca sa mu ponáhľa v ústrety (niečo celkom neobyčajného pre starého Orientálca, náhlenie sa je normálne pod jeho dôstojnosť), objíma a pobožká svojho syna na znamenie odpustenia. Až v tomto okamžiku dochádza synovi, aký je jeho otec: bezvýhradne milujúci, bezpodmienečne odpúšťajúci, ktorý je nezaslúžene k vinníkovi milostivý. Široko ďaleko nie je vidieť nejaký urazený otec.¹³

Starší syn – môže podať svojmu bratovi ruku až vtedy, keď zmení svoju doterajšiu predstavu o otcovi.

¹⁰ str. 35-36

¹¹ str. 38

¹² str. 40-42

¹³ str. 43

Len tak je možné spoločenstvo medzi nami

Počas storočí bolo veľakrát Ježišovo chápanie Boha zatemňované a kázaniami o pekle dokonca úplne prevrátené. Ale Boh Ježiša Nazaretského je tak úplne iný, než akého by ho chceli mať naše archaické fantázie, úzkosti a zábrany. ... si prijatý nech si ktokoľvek, si potvrdený, nech už si musíš vytýkať čokoľvek.

Chod' dovnútra a prijmi tiež druhého.

Uznávať druhých znamená: neisť cez mŕtvoly.

Si prijatý, si potvrdený, chod' a prijmi i druhých, chod' a uznaj aj druhých. Lebo len tak je možné spoločenstvo medzi nami.¹⁴

Boh ruší mechanizmy výkonu a závidia

Keby si v našej spoločnosti zameranej na výkon, počínal zamestnávateľ, ako pán vinice (v Ježišovom podobenstve), veľmi skoro by zbankrotoval. Bola by to hospodárska samovražda. Ježišov Boh si ale môže dovoliť z hľadiska ekonomických kritérií nezmyselné správanie; lebo Boh nie je zamestnávateľom ako ostatní.

"Priateľu, nekrivdím ti. Nejednaj si so mnou za denár? ... Ja chcem aj tomuto poslednému dať toľko, koľko tebe. Alebo nesmiem so svojím robiť, čo chcem? Či na mňa zazeráš preto, že som dobrý. Tak budú poslední prvými a prví poslednými." (Mt 20,13-16)

Ak skôr platilo: Modli sa a pracuj (ora et labora), dnes platí: Pracuj a konzumuj (labora et consume).¹⁵

Musíš mať hlad a smäd

Nikto si so sebou nepotrebuje nosiť osvedčenie o tom či je zdravý a odovzdávať lekárske vysvedčenie, nikoho sa nepýtajú, či je tehotný, či už nesedel vo väzení. Všetci sú volaní, všetci sú vítaní.

Kto si myslí, že potrebuje len zaujímavú prácu, auto, úspešnú rodinu, dobrých priateľov, aby utišil svoju najhlbšiu túžbu, ten je príliš málo hladný na to, aby bol prijatý do Božej ríše.¹⁶

V Božej ríši platia iné pravidlá

Keď vnímame sami seba ako „dlhodobu pracujúcich“ vo vinici, potom pre nás platí: nechať Boha byť Bohom, to znamená poznať ho ako zvrchovane dobrotivého, zvrchovane milosrdného.¹⁷

¹⁴ str. 44-46

¹⁵ str. 47-49

¹⁶ str. 51

¹⁷ str. 53

Čo sa Bohu páči na kríži?

Živý človek – to je Božia česť a dôstojnosť, ako to už vedel cirkevný otec Irenej.

Čo priviedlo Ježiša na kríž?

Ježiš bol ukrižovaný ako rúhač proti Bohu, pretože v mene svojho Otca priniesol slobodu a nádej pre *všetkých* – a tým si urobil nepriateľov z tých, ktorí nikdy nechceli, aby bol Bohom *všetkých*.¹⁸

Farizeji a saduceji, poprední teológovia a vysoký klérus sa zmocnili Boha, aby v jeho mene a k jeho cti uvalili na ľudí ťažké bremená, ktoré ich rozdeľovali na čistých a nečistých, spravodlivých a vinníkov. Zvrátenosť bola dokonalá: Boh, priateľ života a ľudskej spoločnosti, bol využitý k otráveniu ľudského života a k zničeniu ľudskej spoločnosti. A tak upadol Boh do strašlivého podozrenia, že je nepriateľom ľudí. Božie zjavenie v Starom zákone bolo zmarené a Boh sa nemohol stať pre človeka zrozumiteľným.

Na kríži kričí láska

A teraz, čo urobíte, keď máte niekoho radi a on to nechápe? Ostáva vám len jediné: dať tomu druhému poznať ešte väčšiu lásku, že ho máte skutočne radi, lebo *láska môže byť prebudená len láskou*. ... Keď ľudia nepochopili, dobrú správu, ktorú Boh poslal skrze zákon a prorokov, a dokonca ju prekrútili, zareagoval Boh s ešte väčšou láskou.¹⁹

Tým na seba privolať nenávisť tých, ktorí potrebovali Boha k zotročovaniu druhých.²⁰

Príď, Duchu Svätý!

Boh miluje slobodu

...aby sme mali život a mali ho hojnejšie.²¹ (porov. Jn 10,10)

Na Ježišovom kríži sa ukazuje Božia *bezmocnosť*, bezmocnosť lásky. V Ježišovom zmŕtvychvstaní sa zjavuje *moc* Boha, moc lásky. Božia bezmocnosť je našou *šancou*, lebo nám ponecháva čas.²²

Kresťania a kresťanky ako svedkovia bezmocnej lásky Boha

Kresťania a kresťanky „vykonávajúci misie“ s pohľadom na Ježiša na kríži sa budú musieť dnes naučiť: Bezmocná láska je tou cestou, ktorá vedie k Božej moci v tomto svete, a preto musia po nej ísť tiež nasledovníci Ježiša.²³

¹⁸ str. 55-56

¹⁹ str. 57

²⁰ str. 59

²¹ v plnosti

²² str. 69

²³ str. 71

Duch – konzervatívny revolucionár

Duch nás nepresúva von z času, ale nás odkazuje, v ktorom nám dáva dlhý dych a tiež odvahu k neúplnosti. Táto odvaha k fragmentárnosti a nedokonalosti, nás ochráni pred oným absolútnym ideálom, ktorý sa v podmienkach nášho nedokonalého sveta vždy znovu uchyluje k duchovnému teroru.

Boží Duch je rovnako zdrojom strhujúceho entuziazmu, ako i triezveho, pracného a namáhavého pochopenia. Nespôsobuje len výnimočnú výrečnosť, ale, jeho plodmi sú takisto „obyčajné“ každodenné čnosti: láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, vľúdnosť, dobrota, vernosť, miernosť a zdržanlivosť. (porov. Gal 5,22)²⁴

Miestna cirkev

Miestne spoločenstvá – nie sú to len poslucháči slova a objekt duchovnej starostlivosti, ale samé sa stávajú zvestovateľmi slova a „misionárskym“ spoločenstvom.

Cirkev ako „communio“

Koncil rehabilitoval myšlienku spoločenstva (communio), ktorá mala v starej cirkvi veľký význam. Hlavné slová tejto ekleziológie comunia sú: Participace spoluzodpovednosť, dialóg – a to na všetkých úrovniach.

Čo sa týka všetkých je vecou všetkých.²⁵

Duch je daný všetkým

Veľká noc – zoslanie Ducha – to nie je len div v reči, ale i zázrak načúvania.²⁶

²⁴ str. 73

²⁵ str. 79

²⁶ str. 83